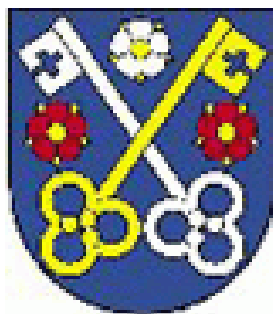


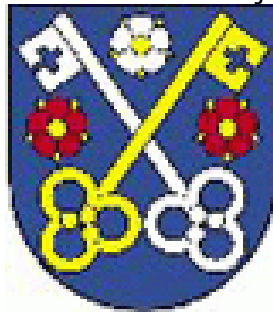
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter

na roky 2024 – 2030



Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030
Územné vymedzenie:	Obec Turčiansky Peter
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	
Dátum platnosti:	31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	
Vypracoval:	Ing. Janka Mikušáková

1 Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.



ERB obce

- Základom aj motívom pre vypracovanie historicky prvého erbu obce bola pečať na dokumente z roku 1870. Pečať je okrúhla, jej kruhops je slovenský a znie PECET OBCE SV. PETRA.
- V strede pečatného poľa sú dva skrížené kľúče apoštola sv. Petra.
Jeho podoba je : „V modrom štíte kľúče – pravošikmý strieborný prekrížený zlatým – obidva s trojoblúkovým i prstencami, sprevádzané troma zlatostredými a zlatokališnými ružičkami , hore striebornou, po bokoch červenými.“

Obidva kľúče v erbe symbolizujú sv. Petra, v erbe sa nachádzajú aj tri ružičky – turčiansky symbol, ktorý vo svojom erbe majú viaceré obce a aj región Turca na znaku Žilinského samosprávneho kraja. Dve ruže sú červené a ruža v strede je biela. K tomuto sa pridali farby, žltá znázorňuje zlatú, biela znázorňuje striebornú a ďalej modrá a červená farba. Tieto štyri farby sú symbolom obce.

Popri erbe má Turčiansky Peter aj ďalšie oficiálne symboly obce –krátku zástavu, koruhvu, znakovú zástavu, kombinovanú alebo tiež „veľkú“ koruhvu, vlajku obce, pečať obce a zástavu obce.

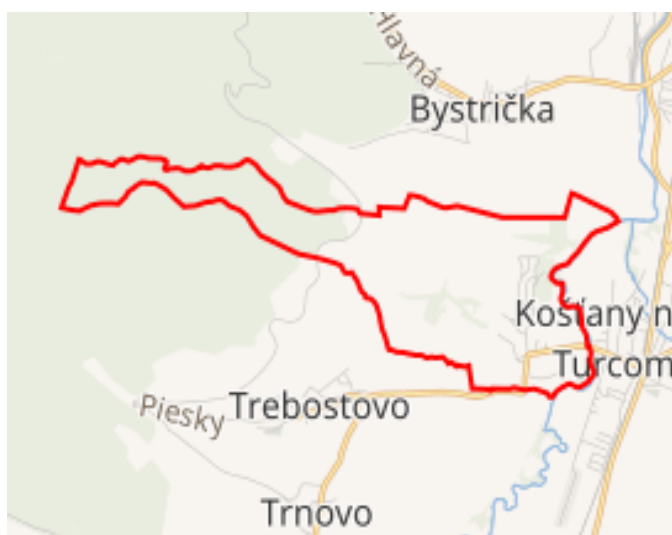
Základné údaje

Samosprávny kraj:		Žilinský
Okres:		Martin
Historický región:		Turiec
Poloha obecného úradu:		49,02905270°N, 18.8900799°E
Nadm. výška pri obec. úrade:		426 m.n.m.
Rozloha katastra:		4.61765 Km ² (461.765 ha) 31.12.2023
Počet obyvateľov:		536 k 31.12.2023
Hustota obyvateľstva:		116 obyv./km ²
PSČ:		038 41
Evidenčné číslo vozidiel:		MT (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa: Obecný úrad Turčiansky Peter č. 2 ,
038 41 Košťany nad Turcom
Web: www.turcianskypeter.sk
Email: ocu.turc.peter@gaya.sk
Telefón : 043 / 430 13 06
IČO: 00316989

Poloha obce



OBSAH

ÚVOD	6
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE TURČIANSKY PETER NA ROKY 2024-2030	7
ANALYTICKÁ ČASŤ.....	10
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	11
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	13
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	13
Kvalita životného prostredia	14
Ochrana prírody a krajiny.....	15
Ochrana pred povodňami	15
Odpadové hospodárstvo	15
Obyvateľstvo	15
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	16
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	16
Národnostná a konfesionálna štruktúra	19
Vzdelanostná štruktúra	20
Nezamestnanosť	21
Domový a bytový fond	21
Dopravná infraštruktúra	22
Technická infraštruktúra	23
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	24
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	25
Administratívno-správne služby	27
Bezpečnosť v obci	28
Hospodárske pomery	28
Polohová atraktivita územia	28
Poľnohospodárstvo a priemysel	29
Cestovný ruch	31
Finančné hospodárenie	32
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	33
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027	34
Zmena klímy	36
STEEP analýza	36
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	37
SWOT analýza	37
Kľúčové faktory a disparity územia	39
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	41
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	43
STRATÉGIA ROZVOJA	43
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	47
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	47
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	52
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	55
AKČNÝ PLÁN OBCE	56
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	59

STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	60
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	60
E-FINANČNÁ ČASŤ	62
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	63
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	63
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	68
ZÁVER	70
PRÍLOHY	71
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	72
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	73

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja, čo znamená, že decentralizáciou verejnej správy prešlo množstvo kompetencií, zodpovednosti i financií na obecné samosprávy. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR), spolu s územným plánom, je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie.

PHSR koncepčne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré obec nemá peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

PHSR je v zmysle Zákona č.309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja základným dokumentom, podľa ktorého sa vykonáva podpora regionálneho rozvoja. Regionálny rozvoj sa realizuje s finančnou podporou Európskej únie prostredníctvom štrukturálnych fondov, s finančnou podporou štátu prostredníctvom programov štátnej pomoci, dotácií a preto je podmienkou, aby PHSR obce nadväzoval na strategické a programové dokumenty na národnej úrovni (Národná stratégia regionálneho rozvoja, Partnerská dohoda, Operačný program Slovensko, Strategický plán ..) a dokumenty podpory na regionálnej úrovni (PHSR Žilinského samosprávneho kraja , Integrovaná územná stratégia Žilinského kraja).

„Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnuť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, doplňovaný a upravovaný.

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030 otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri tvorbe PHSR obce boli uplatnené základné princípy a to, že je založený na kvalitných a overených dátach, je v súlade s udržateľným využívaním hodnôt a zdrojov obce TURČIANSKY PETER a je výsledkom komplexných analýz.

Vízia strategického rozvoja je vyjadrená v konkrétnych rozvojových projektoch.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja prinesie pre obec výsledný očakávaný efekt len vtedy, ak budú obec, podnikatelia a inštitúcie spolupracovať a vzájomne sa podporovať.

Spracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce TURČIANSKY PETER bola poverená Ing. Janka Mikušáková, ktorá má so strategickým plánovaním skúsenosti a venuje sa odbornému poradenstvu v oblasti regionálneho rozvoja.

ZÁMER SPRACOVANIA PHSR

Názov dokumentu : Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030

Forma spracovania:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030 (ďalej len „PHSR 2024-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja.

Riadenie procesu spracovania:

Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcu obce a zhotoviteľa.

Členmi riadiaceho tímu sú:

Za obec: Koordinátor riadiaceho tímu Ondrej Výboštok – starosta obce
Za zhotoviteľa: Člen riadiaceho tímu Ing. Janka Mikušáková – externý odborník

Riadiaci tím zodpovedá za:

- celkovú koordináciu spracovania PHSR 2024-2030,
- zostavenie Zámeru spracovania PHSR,
- spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia,
- spracovanie východísk pre strategickú časť,
- vypracovanie strategickej vízie,
- vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán,
- stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania),
- spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky,
- vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR,
- spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR,
- finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.

Obdobie spracovania: jún-október 2024

Financovanie spracovania : z rozpočtu obce

Formulár 1 :

Harmonogram spracovania PHSR

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod						x						
Analytická časť						x						
Strategická časť							x					
Programová časť							x					
Realizačná časť								x	x			
Finančná časť										x		
Záver										x		
Prílohy										x		

Zdroj: vlastné spracovanie

Štruktúra dokumentu

Úvod - táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť - táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť - táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť - táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť - táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
 - popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
 - stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
 - systém monitorovania a hodnotenia,
-
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť - táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver - táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy táto časť zahŕňa:

- Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Zoznam skratiek použitých v PHSR

Analytická časť

**Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja
obce Turčiansky Peter**

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Pri spracovaní PHSR obce TURČIANSKY PETER spracovateľ vychádzal zo získaných materiálov o histórii obce, o jej doterajších aktivitách, zo štatistických údajov a údajov ÚPSVaR.

Dôležitým materiálom v analytickej časti spracovania dokumentu bol dokument PHSR obce na roky 2015 – 2023.

Obec TURČIANSKY PETER má spracovaný územnoplánovací dokument - **Územný plán obce**, pre spracovanie PHSR slúžil ako podklad pre spracovanie strategickej časti dokumentu.

A) Audit zdrojov

Profil obce bol na základe podkladov získaných spracovateľom spracovaný za aktívnej účasti Obecného úradu.

B) SWOT analýza

SWOT analýza bola spracovaná zo získaných relevantných informácií Obecného úradu TURČIANSKY PETER a vlastného zisťovania spracovateľa. Jej definitívna podoba bola spracovaná po konzultácii so starostom obce. V SWOT analýze boli definované silné, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia.

B) Faktory rozvoja a kľúčové disparity

Na základe výsledkov SWOT analýzy boli spracovateľom definované faktory rozvoja a kľúčové disparity

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty

Tabuľka č.1 **Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov**

Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2021+	2022-2030	regionálna	www.zilinskazupa.sk
Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja	priebežne	regionálna	www.zilinskazupa.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Tabuľka 2: **Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát**

téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Turčiansky Peter Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.turcianskypeter.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Turčiansky Peter Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.turcianskypeter.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Turčiansky Peter Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.turcianskypeter.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Sociálna sféra	Obec Turčiansky Peter Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.turcianskypeter.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

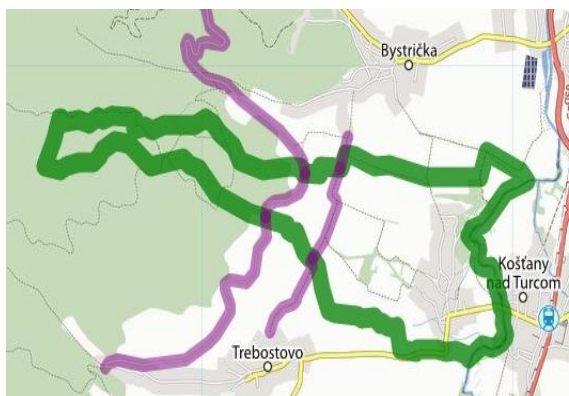
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec TURČIANSKY PETER sa nachádza v severozápadnej časti Turčianskej kotliny (okres Martin, Žilinský samosprávny kraj) a je súčasťou osídlenia na regionálnej rozvojovej osi Martin – Turčianske Teplice v jeho ťažiskovom priestore.

Obec TURČIANSKY PETER sa rozkladá na podhorí Lúčanskej Malej Fatry, na ľavostrannej nive a terase Turca. Východnú hranicu chotára tvorí rieka Turiec, na západ pokračuje poriečna rovina, ktorá prechádza do pahorkatinového terénu, na východe a juhu ohraničeného z časti riečnymi terasami, na západe svahmi Malej Fatry, s prírodnou dominantou Končiarom (1164 m), ktorého severným svahom zasahuje chotár na sedlo Ostré, tvoriace jeho západnú hranicu.

Obec TURČIANSKY PETER leží v nadmorskej výške 439 m n.m. v strede obce, v chotári 403 -850 m nad morom. Katastrálne územie spadá do Fatransko-tatranskej oblasti vnútorných Západných Karpát.

Obec TURČIANSKY PETER je od okresného mesta Martin vzdialená 5 km, susedí s 3 katastrálnymi územiami - Trnovo z juhozápadu, na západe pohorím Malá Fatra, s najvyšším vrchom Končiar zo severozápadu s obcou Bystrička, z východnej strany hranicu chotára tvorí rieka Turiec s obcou Košťany nad Turcom.



Zdroj: turciansky-peter.mt.oma.sk

Obec TURČIANSKY PETER sa nachádza v južnej časti Žilinského kraja a je typickým vidieckym sídlom .

Zo severozápadu ohraničuje obec pohorie Malá Fatra, západná časť katastrálneho územia je reprezentovaná priestorom časti zalesneného podhoria spadajúceho do povodia Veľkej Bystrickej doliny a spadá do chráneného vtáčieho územia č. 13 Lúčanská Malá Fatra. Obec TURČIANSKY PETER výhradne susedí s katastrami obcí okresu Martin – Bystrica, Trebostovo, Košťany nad Turcom. Najtesnejšie hraničia intravilány obcí Turčiansky Peter a Košťany nad Turcom, ale zastavané územia týchto dvoch obcí v budúcnosti nebudú spojené, oddeľuje ich hydrický biokoridor reprezentovaný spomínanou riekou Turiec. Vlastné územie obce leží vo východnej časti katastra, je obklopené plochami PP (TTP, orná pôda), západnú časť katastra tvorí LPF.

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Váhu. Sústavu vodných tokov v území tvorí predovšetkým rieka Turiec (ľavostranný prítok Váhu).. Rieka a potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne QP 033 (paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny).

Územie spadá do povodia rieky Turiec, ktorá zároveň preteká územím katastra obce – jeho východným okrajom. Rieka Turiec je národnou prírodnou rezerváciou. Cez obec preteká Trebostovský potok, ktorý sa na území zastavanej časti obce vetví a následne na dvoch miestach ústi do rieky Turiec. Trebostovský potok tečie v smerovo a profilovo čiastočne upravenom koryte.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030
Úprava toku zabezpečuje ochranu intravilánu pred povodňami. Priemerný úhrn zrážok je 500 – 600 mm.

Celé územie obce patrí do mierne teplej klimatickej oblasti, prevažná časť patrí do okrsku M5 (mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový), menšia časť územia na západe leží v okrsku M7 (mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový). Územie obce je mierne bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni cca 700-800 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 40 až 60 mm, v júli od 60 do 80 mm.ñ

Obec TURČIANSKY PETER, z hľadiska umiestnenia v rámci okresu Martin, má dobrú dostupnosť k administratívnym inštitúciám a vybavenosti, nachádzajúcej sa v okresnom sídle. Dostupnosť ku krajskému sídlu Žilina je cca 30 km.

Obec patrí medzi primerane vyspelé a rozvinuté sídlo s vyváženou polyfunkčnou štruktúrou a málo diverzifikovanou ekonomickou základňou.

TURČIANSKY PETER je stará turčianska obec, známa najmäorskými pieskami, pieskovcami a ílmi, ktoré sú prikryté štvrtohornými štrkmi, pieskami, sprašou a hlinami. Poľnohospodársky intenzívne využívaná pôda má vplyv na zloženie pokryvu. Tvorí ho väčšinou poľnohospodárske kultúry pestované na ornej pôde a trvalé trávnaté porasty

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží väčšina katastra obce Turčiansky Peter v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádza žiadne veľkoplošné chránené územie.

Z maloplošných chránených území sa v katastrálnom území obce nachádzajú, respektíve sa ho dotýkajú :

-Národná prírodná rezervácia TURIEC

IČ. 458 - NPR/203 Turiec, v ktorom platí 4. stupeň ochrany (SKUEV 0382)

- navrhované územie európskeho významu :

- vodný tok rieky Turiec s lokálnymi meandrami je posledným pôvodným refúgiom hlavátky v strednej Európe.
- brehové porasty utvárajú vrby, topole, jelše lepkavé.
- močiarne a vodné biotopy

Územia chránené podľa medzinárodných dohovorov

- Ramsarské lokality
- mokrade Turca, rieka Turiec a priľahlé podmáčané a mokrad'ové biotopy
- chránené vtáčie územia
- chránené vtáčie územie č. 13 Lučanská Malá Fatra

Katastrálne územie zasahuje aj do navrhovaného chráneného vtáčieho územia Malá Fatra (SKCHVU 013).

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Turčiansky Peter evidované žiadne environmentálne záťaže.

Kvalita ovzdušia

Zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

V regionálnom meradle sa uplatňujú škodliviny zo spaľovacích procesov, oxid siričitý, oxidy dusíka, uhľovodíky, ťažké kovy. Doba zotrvania týchto látok v ovzduší je niekoľko dní, preto môžu byť v atmosfére prenesené do vzdialenosti niekoľko tisíc km od zdroja.

Z ekologického a enviromentálneho hľadiska situácia v regióne závisí od druhu a intenzity ekonomických aktivít a od štruktúry, intenzity a charakteru osídlenia.

V posledných rokoch, kedy pri náraste cien energií obyvatelia vo väčšom rozsahu využívajú na kúrenie drevo a uhlie (nie vždy dobrej kvality), sa obsah emisií v ovzduší mierne zvyšuje hlavne v zimnom vykurovacom období. V obci ani v okolí obce sa nenachádzajú žiadni významní znečisťovatelia prostredia (výrobné podniky a pod.)

Sprísňujúce sa legislatívne opatrenia sú dôsledkom toho, že trend v regióne je čo sa týka obsahu znečisťujúcich látok v prostredí klesajúci.

Ochrana pred povodňami

Trebostovský potok tečie v smerovo a profilovo čiastočne upravenom koryte. Úprava toku zabezpečuje ochranu intravilánu pred povodňami

Priemerný úhrn zrážok je 500 – 600 mm.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je veľmi dobrá, za rok 2023 dosiahla 37,22 %. Obec teda v tomto ukazovateli už teraz plní ciele v oblasti nakladania s odpadmi, stanovené pre Slovenskú republiku (dosiahnuť mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. Obec zabezpečuje okrem toho zber textilu, BRKO, zelený odpad kompostujú domácnosti v kompostéroch. Vývoz odpadu je zabezpečený na Zberný dvor v Martine.

Obyvateľstvo

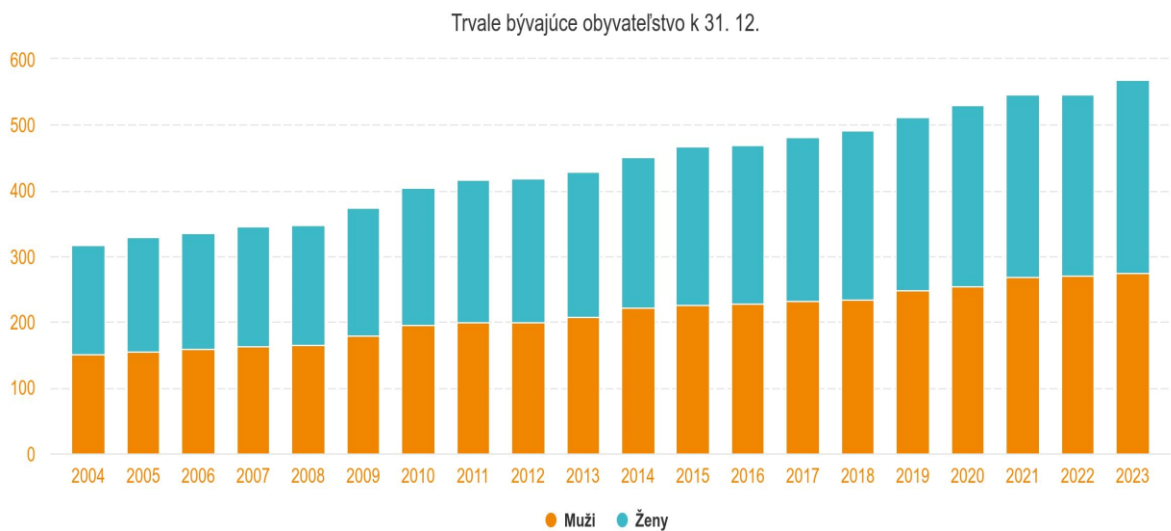
V okrese Martin je 43 obcí, obec TURČIANSKY PETER patrí k stredne veľkým obciam, s pozitívnym javom nárastu počtu obyvateľov. Podľa sčítania ľudu v roku 2011, počet obyvateľov obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030 predstavoval 417, počet obyvateľov v roku 2014 sa zvýšil na 452. k 31.12.2023 počet obyvateľov predstavoval 536. Počet obyvateľov sa neustále zvyšuje – v roku 1995 mala obec 250 obyvateľov, to znamená, že za obdobie 18-tich rokov vzrástol počet obyvateľov o 286. Vzhľadom na polohu obce (blízkosť mesta Martin) je predpoklad zvyšujúcich sa nárokov na IBV a potrebu vzniku služieb a zabezpečenia infraštruktúry. Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa SODB 2011 bol 199 (105 mužov a 94 žien), čo je 47,7 %

1. Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Turčiansky Peter za posledných 20 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvyšuje (z 451 v roku 2014 na 536 v roku 2023), hustota osídlenia : 116 obyvateľov/km²

Graf č.1 Vývoj počtu obyvateľov



Zdroj : www.statistics.sk

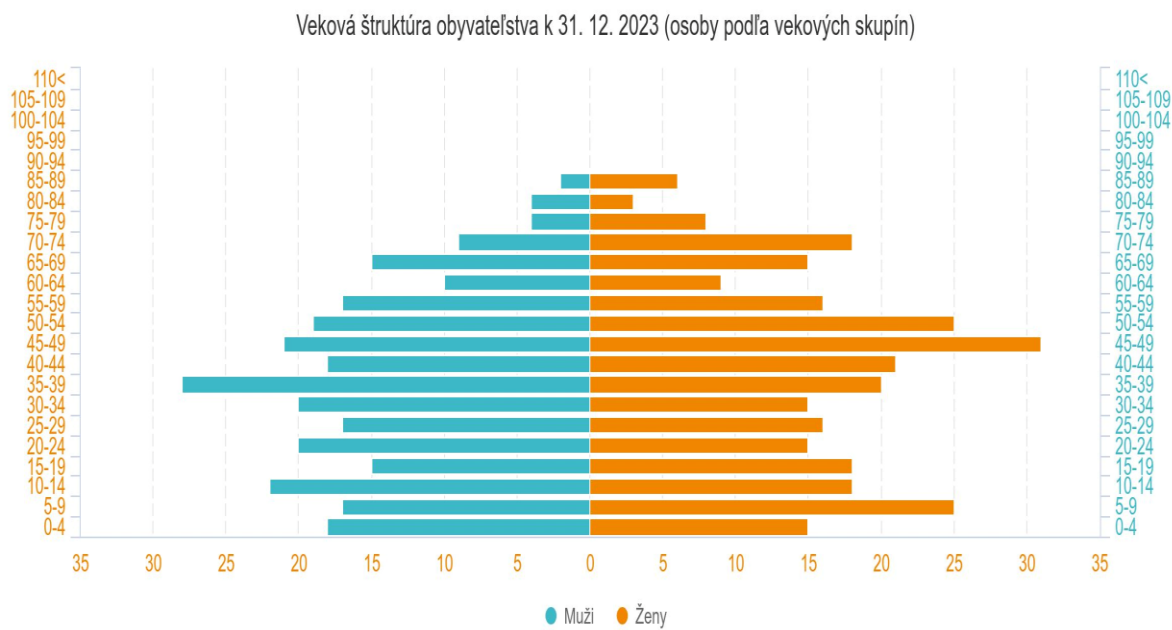
Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín k 31.12.2023

Počet obyvateľov spolu : 536
Priemerný vek : 38,22

Veková skupina	0-14	15-64	65+
Počet	113	339	84
Podiel (%)	21,08	62,68	15,67

Veková pyramída obyvateľstva obce Turčiansky Peter (graf č.2) ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) je nižšia ako početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva. Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Turčianskeho Petra majú vekové skupiny (podľa poradia) 45-49 ročných (52), 35-39 ročných (48), 5-9 ročných (41)

Graf č.2 Veková štruktúra obyvateľstva



Zdroj : www.statistisc.sk

Tabuľka 4: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov (k 31.12.)	474	47	490	498	517	535	548	547	570
Živonarodení	6	8	4	4	8	4	9	6	3
zomrelí	4	4	4	4	3	1	5	6	5
Bilancia prirodzeného pohybu	10	12	8	8	11	5	14	12	8
Prist'ahovaní	23	8	12	12	22	18	17	7	34
Vyst'ahovaní	8	8	0	4	8	3	8	8	9

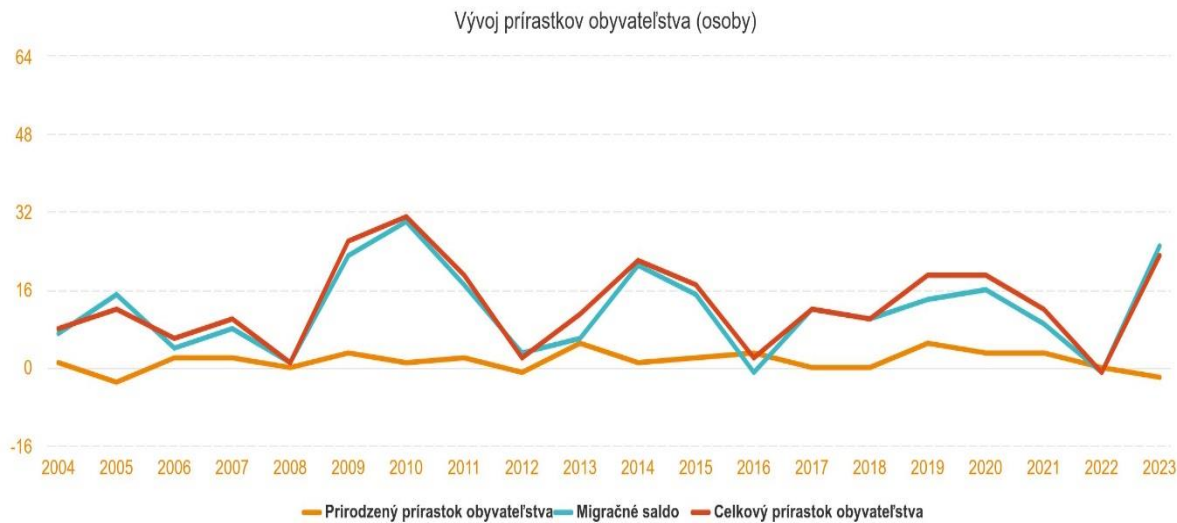
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

	31	16	12	16	30	21	25	15	43
Migračné saldo									
Bilancia celkového pohybu	41	28	20	24	41	26	39	27	51

Zdroj : Obecný úrad

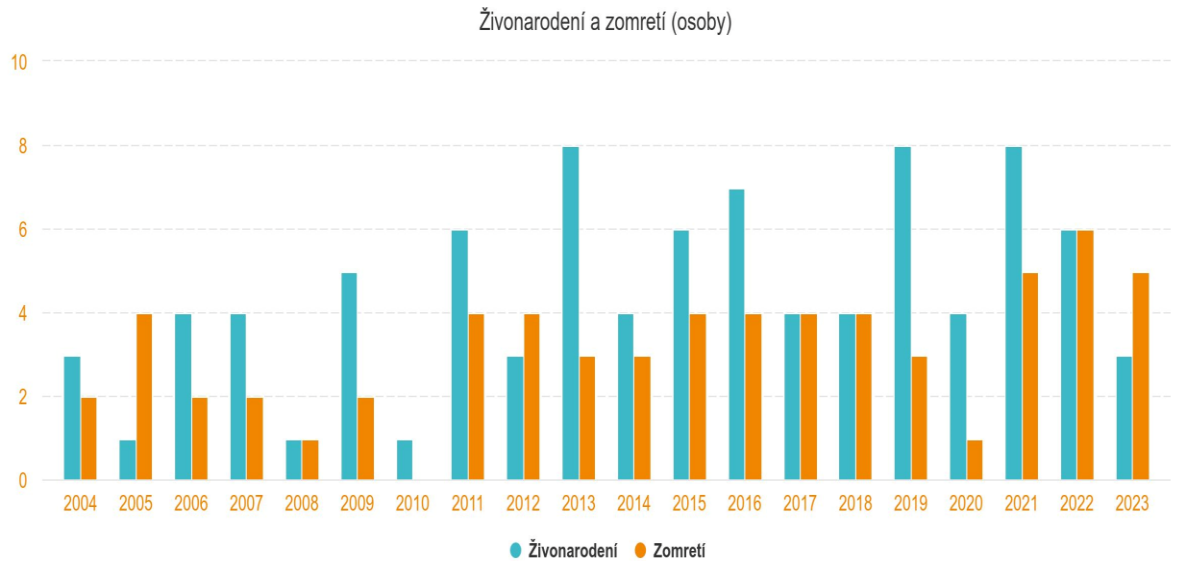
Graf č. 3 Vývoj prírastkov obyvateľstva

Od roku 2022 obec zaznamenala celkový prírastok obyvateľstva vplyvom zvýšenia prirodzeného prírastku obyvateľstva a pozitívneho migračného salda.



Zdroj : www.statistisc.sk

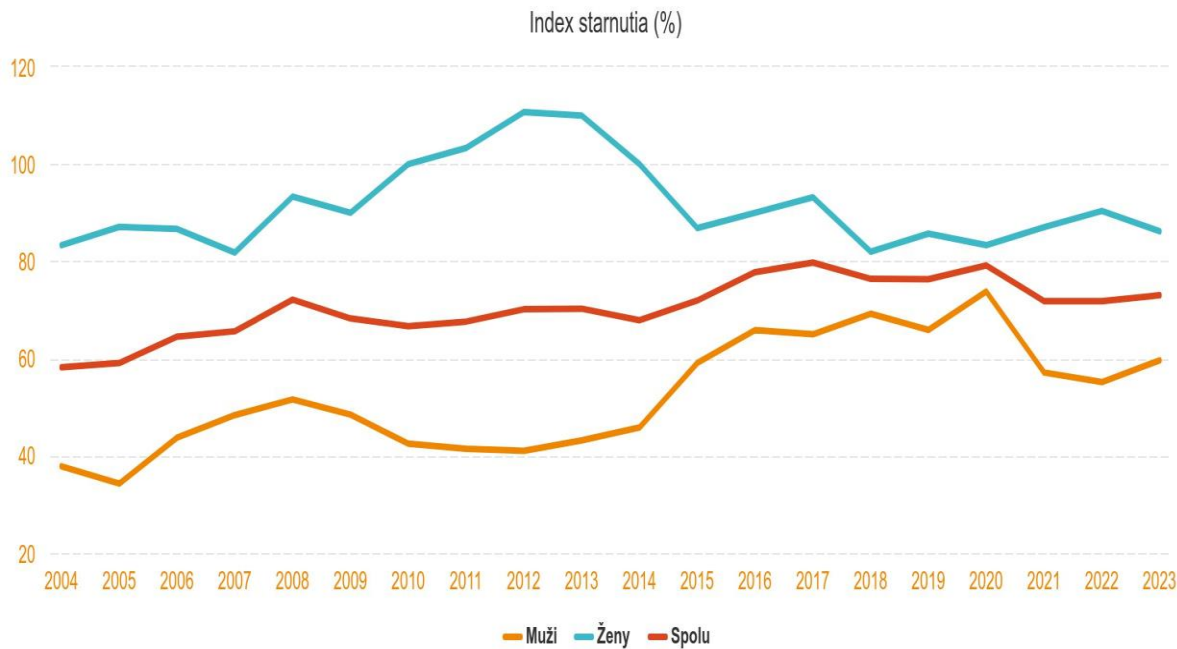
Graf č.4 Živonarodení a zomretí



Zdroj : www.statistics.sk

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala nevyrovnaný priebeh, stále je to však v prospech živonarodených detí. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 1-9. V roku 2023 bol počet živonarodených detí nižší (3) ako počet zomrelých (5)

Graf č.5 Index starnutia (%)



Zdroj : www.statistics.sk

Tabuľka 5: **Štruktúra obyvateľov podľa národností**

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel
slovenská	527	98,32
cudzí	9	1,68
SPOLU	536	100

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 6 : **Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania**

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel
Rímsko-katolícka	253	47,20
Evanj.aug.vyznania	46	8,58
Bez vyznania	178	33,21
	59 obyvateľov neuviedlo	

Zdroj: SODB 2021

Graf č.6

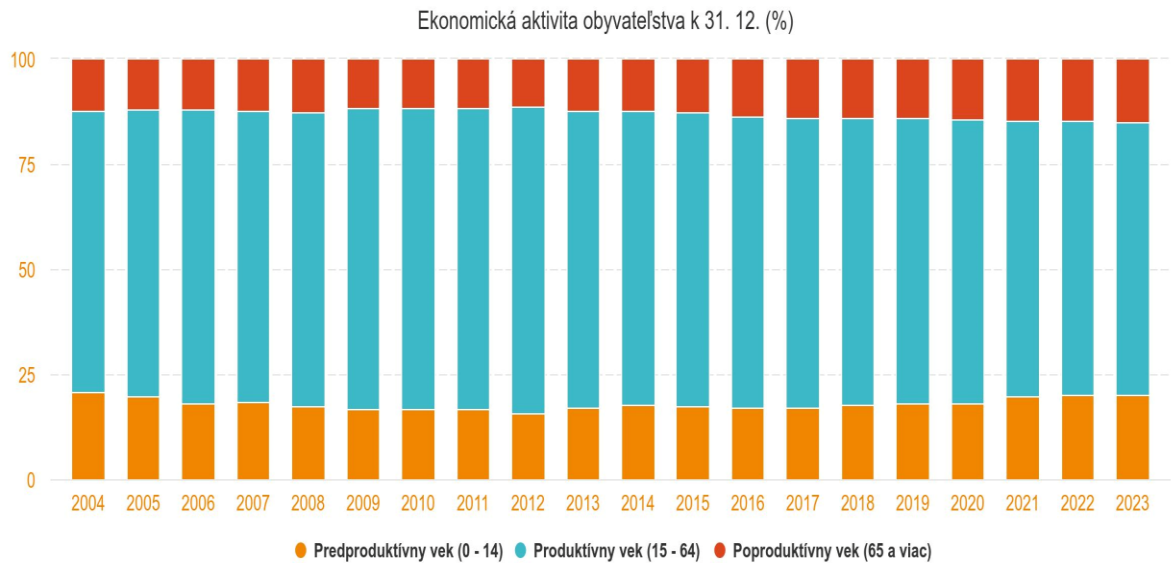


Zdroj : SODB 2021, vlastné spracovanie

Najvyšší podiel majú obyvatelia so stredoškolským vzdelaním 41,98 %
.

Graf č.7 **Ekonomická aktivita obyvateľstva k 31.12.2023**

Podľa štatistických údajov je v kategórii ekonomicky aktívnych obyvateľov 270 (50,38 %),



Zdroj : www.statistics.sk

Nezamestnanosť

Nezamestnanosť predstavuje vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

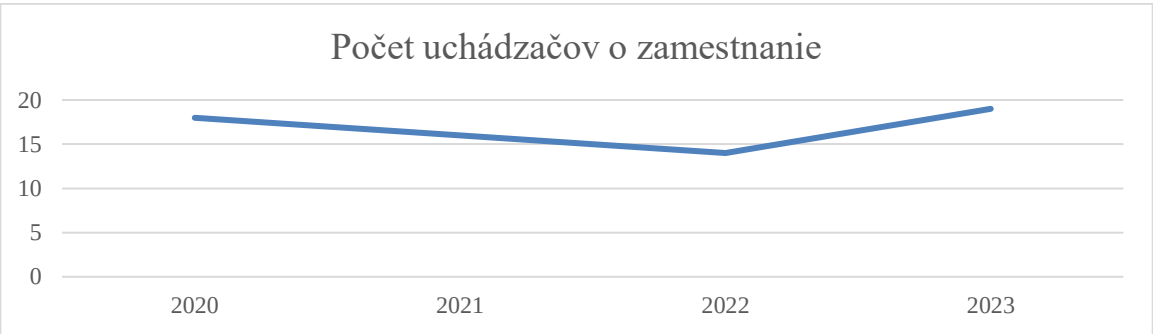
Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Turčiansky Peter bolo k 31.12.2023 19 pričom miera nezamestnanosti mierne 4,77 % mierne prevýšila mieru nezamestnanosti v Žilinskom kraji na úrovni 4,6 % a v Slovenskej republike 6,1 %.

Tabuľka 7: **Vývoj nezamestnanosti v obci**

K 31.12.2023	2020	2021	2022	2023
Počet UoZ	18	16	14	19
Miera nezamestnanosti %				4,77

Zdroj: UPSVaR,

Graf č.8: **Počet evidovaných UoZ v rokoch 2020-2023 (k 31.12.)**



V obci Turčiansky Peter nie sú problémy s nezamestnanosťou. Na konci roku 2023 boli v obci Turčiansky Peter prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaní 19 uchádzači o zamestnanie.

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v obci Turčiansky Peter je veľmi dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 150 domov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (142 domov; 94,67 %). V obci sa nachádza podľa informácie z OU 1 bytový dom. Domy sú napojené na verejný vodovod. Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 104 domov (69,33 %), k roku 2024 je napojenie na kanalizačnú sieť 98 %.

Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, výrazný nárast IBV bol zaznamenaný v posledných rokoch.

Tabuľka č.8 : **Počet domov podľa typu domu**

Typ domu	Počet domov	Podiel %
rodinný dom	145	96,67
Bytový dom	1	1,33
Polyfunkčná budova		
Ostatné budovy na bývanie		
Nekolaudovaný rodinný dom		
Núdzový objekt určený na bývanie		
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia		
ostatné	4	2,00
nezistený		
spolu	150	100

Zdroj: SODB 2021

Obec Turčiansky Peter má schválený Územný plán obce , ktorý bol dopracovaný zmenami a doplnkami 1.a 2. . posledné zmeny a doplnky č.3 napíňajú nasledovné ciele, ktoré sú významné pre ďalší trvaloudržiateľný rozvoj obce :

- zmena funkcie navrhovanej plochy rekreácie a CR na funkciu bývania formou rodinných domov v území severne od kaštieľa a stanovenie regulatívov územného rozvoja pre túto plochu tak, aby sa vytvorili predpoklady pre trvalo udržateľný územný rozvoj obce a zároveň sa zabezpečil trvalý súlad všetkých činností v území.

Riešené územie Zmien a doplnkov č.3 ÚPN-O Turčiansky Peter tvorí 1 lokalita (pôvodne vo vlastníctve Armády SR), nachádzajúca sa v území severne od kaštieľa. Plocha bola v čase vypracovania platného ÚPN nevyužitá a platný ÚPN-O navrhol jej využitie na funkciu rekreácie a cestovného ruchu. V období od schválenia ÚPN-O v r.2009 nedošlo k využitiu predmetnej plochy na navrhovanú funkciu rekreácie, preto sa obec rozhodla vyhovieť požiadavkám nových vlastníkov a navrhnuť zmenu funkcie plochy na bývanie formou rodinných domov.

Dopravná infraštruktúra

Základným predpokladom rozvoja každého regiónu je jeho dostupnosť. Rozvoj dopravnej infraštruktúry ovplyvňuje jednak hospodársky rozvoj regiónu, ale aj spôsob života a životnú úroveň jeho obyvateľov. Preto je dôležité vychádzať zo súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry. V rámci neho patrí obec TURČIANSKY PETER do žilinsko-martinského ťažiska osídlenia ako aglomerácie s najväčším predpokladom zabezpečenia kvartérnych aktivít najvyššieho celoštátneho a medzinárodného významu.

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha obce Turčiansky Peter pomerne výhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza (výjazd na diaľnicu) len cca 12 km od obce, pri Martine.

Podobne je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska – tá ide taktiež v pomernej blízkosti obce Turčiansky Peter (železničná stanica je vo Vrútkach). Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Turčianskeho Petra , na ktorom sa nachádzajú

zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, je mesto Žilina.

Obec TURČIANSKY PETER sa napája na nadradený komunikačný systém cestami III. triedy číslo III/06551 a III/06563. Cesta III/06551 Turčiansky Peter – Košťany sa napája na cestu I/65 v Košťanoch v smere Martin – Turčianske Teplice a cesta III/06563 Turčiansky Peter – Valča sa odpoja z cesty III/06551.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030
Obec nemá železničné komunikácie. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Košťanoch na železničnej trati č. 171 Martin – Horná Štubňa, trať tretej kategórie, trakcie motorickej.

Vzhľadom na svoju polohu je dopravná dostupnosť obce v rámci regiónu dobrá, t.č. dostupnosť obmedzuje križovatka spolu so železničným priecestím v obci Košťany nad Turcom, kde je výjazd na štátnu cestu I/65 (cesta je spojnícou medzi centrom regiónu mestom Martin a smer Turčianske Teplice).

Spojenie obce s okolitými obcami a mestom Martin zabezpečuje prímestská hromadná doprava. Prímestskú hromadnú dopravu zabezpečuje SAD Žilina, a.s., prevádzka Martin. Medzinárodné autobusové linky prechádzajú mestom Martin, kde je spojenie dostatočné prímestskou hromadnou dopravou.

Letecké spojenie (dôležité z pohľadu perspektívne sa rozvíjajúceho CR) je možné z letiska Bratislava (250 km), Žilina (45 km), Poprad (125 km).

V obci nie sú vybudované chodníky pre chodcov a v zlom technickom stave sú aj odvodňovacie rigoly. Väčšina miestnych komunikácií v Turčianskom Petre má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita niektorých miestnych ciest v obci je na slabšej úrovni, potrebná je ich rekonštrukcia. V obci nie sú vybudované chodníky pre chodcov.

Obec využíva 4 km asfaltových a spevnených miestnych komunikácií. Je potrebné dobudovať sieť miestnych komunikácií o celkovej dĺžke 1,5 km.

Z dôvodu bezpečnosti je nevyhnutné vybudovať chodník v smere do obce Košťany nad Turcom, kde sú školské a zdravotnícke zariadenia, ktoré navštevujú občania obce Turčiansky Peter. Samostatné cyklistické chodníky (určené na cestnú cyklistiku; také, ktoré by boli stavebne oddelené od cestných komunikácií) sa v obci aktuálne nenachádzajú.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na veľmi dobrej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod, kanalizácia. Obec je plynofikovaná, všetky časti obce sú plne elektrifikované.

V Turčianskom Petre funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie.

Obec je zásobovaná elektrickou energiou prostredníctvom podniku Stredoslovenská energetika, a.s. Zásobovacím zdrojom elektrickej energie pre územie obce TURČIANSKY PETER je transformovňa 110/22 kV Tp Martin. Elektrický výkon do územia sa prenáša po 22 kV vedení 208 Tp Martin - Kremnica.

Vodovodná sieť - podľa zákona o Obecnom zriadení č. 36/1990 Z. z. je obec povinná zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou a rovnako zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. Pitná voda v okrese Martin má dlhoročne nezávadnú a dobrú kvalitu. Voda z povrchových tokov nie je v okrese využívaná na pitné účely.

Obec TURČIANSKY PETER je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového verejného vodovodu (SKV) Martin. SKV je v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti (TVS), a.s. Martin. Vodárenským zdrojom SKV je vodný zdroj v Necpaloch. Prívodné potrubie profilu DN 400 je ukončené vo vodojeme Jahodníky. Voda je do obce privádzaná gravitačným prívodným potrubím DN 160 z obce Košťany nad Turcom.

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadny vodárenský zdroj využívaný na hromadné zásobovanie pitnou vodou.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030
Telekomunikačná sieť - obec TURČIANSKY PETER prislúcha pod centrum sieťovej infraštruktúry Martin s príslušnosťou do Regionálneho centra sieťovej infraštruktúry Žilina (RCSI ZA).

V obci Turčiansky Peter nie je zriadená telefónna ústredňa, telefónni účastníci sú pripojení na digitálnu ústredňu Košťany nad Turcom, z ktorej je telekomunikačné napojená na miestnu telefónnu káblovú sieť.

Pošta sa nachádza v obci Košťany nad Turcom a služby poskytuje aj pre obec TURČIANSKY PETER. Sústreďenie listových zásielok je zabezpečené jednou poštovou schránkou, umiestnenou pri budove Obecného úradu.

Mobilní operátori: územie je pokryté signálom mobilných operátorov Orange, T-Mobile, O2 prostredníctvom vysielačov umiestnených v katastroch okolitých obcí

Zásobovanie teplom :

Obec je plynofikovaná. Pre obec TURČIANSKY PETER je zdrojom zemného plynu VTL plynovod DN 300 PN 25 Prievidza - Martin, z ktorého je prevedená VTL prípojka DN 50 do regulačnej stanice plynu RS 300 m3/h.

Väčšina domácností je vybavená plynovými sporákmi na propán-bután, veľkými a malými fľašami. Obec je splynofikovaná, 50% domácností vykuruje plynom. Ostatní vykurejú elektrickou energiou a pevným palivom. Obecné budovy sú zásobované teplom-plyn. Predpokladá sa nárast využitia solárnej energie a iných alternatívnych zdrojov energie.

Internet -Pokrytie internetom zabezpečujú zatiaľ firma Gaya, T-Com a Slovanet, Orange formou drôtového i bezdrôtového pripojenia. Obec TURČIANSKY PETER má plošné pokrytie signálom GSM prevádzkovateľov mobilných sietí prostredníctvom prenosových staníc.

Tabuľka 9: **Vybavenie technickou infraštruktúrou**

vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	nie
plyn	áno
elektrika	áno
Obecný rozhlas	áno
Mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Prevládajúca časť občianskej vybavenosti sa sústredila v historickej časti obce v priestoroch nesúrodo formovaného centra.

V budúcnosti ovplyvní formovanie priestorového a urbanistického členenia sídla rozvoj bytovej funkcie vo forme IBV v miestnej časti Turčiansky Peter - hlavná časť, kde sa sústreďí pozornosť na celkové skompaktnenie zástavby sídla.

V obci sa nachádza obecný úrad, R-K kostol, kultúrne stredisko, predajňa potravín, dom smútku, cintoríny, R-K farský úrad a požiarna zbrojnica

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Turčianskeho Petra musia za primárnu zdravotnú starostlivosť dochádzať.

Ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Turčiansky Peter , v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia všeobecného lekára pre dospelých,

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030
všeobecného lekára pre deti a dorast) sa nachádzajú v obci Košťany nad Turcom . Ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia ako aj ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v Martine prípadne vo Vrútkach.
Pohotovostnú službu zabezpečuje LSPP v Univerzitnej nemocnici Martin pre dospelých a LSPP pre deti , ako i zubná pohotovosť v Martine.

- Zdravotnícku starostlivosť pre občanov obce zabezpečujú nasledovné zdravotnícke zariadenia
- Univerzitná nemocnica Martin (plní funkciu aj okresnej a mestskej nemocnice)
 - Lekárska služba prvej pomoci a Záchranná zdravotná služba
 - Polikliniky v Martine
 - Ambulancie neštátnych všeobecných, odborných lekárov a pediatrov
 - 2 detské sanatória (v správe ŽSK) pre deti s respiračnými, pohybovými a neurologickými chorobami

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Turčiansky Peter svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

V Turčianskom Petre je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O) a funguje tu aj občianske združenie dobrovoľných hasičov (DHZ). Na svoju činnosť majú K dispozícii hasičskú stanicu. V obci sa nenachádza pošta ani bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Martine.

Tabuľka 10: **Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2024)**

Všeobecný lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Všeobecný lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekár	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

Infraštruktúra vzdelávania

Obec TURČIANSKY PETER je súčasťou školského obvodu Košťany nad Turcom, kde sa nachádza ZŠ a MŠ. Školské zariadenia pre deti, ktoré vyžadujú osobitný prístup sa nachádza v Martine.

Stredné odborné školy a gymnáziá sú v Martine, Turčianskych Tepliciach, Sučanoch a vo Vrútkach. Nadregionálny význam má martinská Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine. Celoslovenský význam má Žilinská univerzita v Žiline.

Mimoškolské zariadenia, centrá pre využitie voľného času detí, mládeže a seniorov sa v obci nenachádzajú, ale vzhľadom na vekovú štruktúru by bolo potrebné o takom zariadení uvažovať.

Kultúrna infraštruktúra

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí (napr. Jánska vatra, Obecná zabíjačka, Mikulášske posedenie, Výstup na Chatu Domec,).

Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení v obci sa nachádza Kultúrny dom – sála (kapacita 120 miest), kde sa nachádza aj knižnica. Toto kultúrne zariadenie je súčasťou objektu Obecného úradu. Súčasné zariadenie vyhovuje pre obyvateľov obce, priebežne je modernizované.

V obci sa nachádza kostol (Rímsko-katolícky kostol Sv. Petra, národná kultúrna pamiatka) zodpovedajúci prevládajúcemu vierovyznaniu obyvateľov. Evanjelici dochádzajú na bohoslužby do obce Príbovce.

Pri kostole bol vybudovaný moderný rímsko-katolícky farský úrad, ktorý slúži aj ďalším obciam v okolí (filiálka Necpaly a Belá –Dulice). V obci sa nachádzajú dva cintoríny, starý na severnom okraji v súčasnosti zastavaného územia obce a nový severnejšie od súčasného v lokalite Háj.

Kultúrne pamiatky

V obci Turčiansky Peter sa nachádzajú národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR. Ide o historické objekty v strede - najstaršej časti obce **Rímsko-katolícky kostol Sv. Petra** (2183/0) , **Kaštieľ s areálom** (3278/1-3)

Podľa Archeologického ústavu SAV v území nie je evidované archeologické nálezisko.

Športová infraštruktúra

V obci sa nachádza malé univerzálne prírodné ihrisko v blízkosti „historického“ centra obce, čo nepostačuje. Športová infraštruktúra nie je vybudovaná. Chýbajú ihriská pre kolektívne športy, futbal, atletiku, riadna univerzálna športová plocha (minifutbal, v zime hokej a pod.). V budúcnosti bude nutné uvažovať s ich rozvojom, pričom ÚPD uvažuje s vybudovaním centrálného športového areálu pre obec neďaleko súčasného verejného športovo-rekreačného ihriska. Problémom je, že obec nedisponuje vhodnými pozemkami vo svojom vlastníctve.

Tabuľka 11: **Infraštruktúra kultúry a športu**

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	nie
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	nie
Folklórny súbor	nie	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 12: **Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb**

Inštitúcia	Miesto, kde sa služba poskytuje
Matričný úrad	Košťany nad Turcom
Pracovisko Finančnej správy	Martin
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Príbovce
Okresný súd	Martin
Okresný úrad	Martin
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Martin

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce aktuálne nie je zavedený žiadny monitorovací kamerový systém. Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania prípadných porušení zákona by bolo vhodné kamerový systém v obci vybudovať tak, aby mohli byť monitorované verejné priestranstvá, budovy v majetku obce (a im príslušné priestory), príp. aj potenciálne problémové úseky z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov, vjazd do obce a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.).

Makropolohová atraktivita obce Turčiansky Peter, ležiacej na strednom Slovensku (blízko hranice so západným Slovenskom), je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiaženie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) priaznivá, keďže leží v blízkosti ekonomicky najrozvinutejších regiónov krajiny.

Podobne ako má obec z makropolohového hľadiska pomerne výhodnú polohu v rozvinutom regióne Turca, aj z mezopolohového hľadiska je jej lokalizácia výhodná. Poloha obce Turčiansky

Peter vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto priaznivá. Najvýraznejším ekonomickým centrom v regióne je mesto Martin (Žilina ešte môže tvoriť rádius dennej dochádzky do zamestnania), pričom obec leží v jeho bezprostrednom zázemí. Dôležité cestné aj železničné komunikačné línie sú vedené severne od Martina.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Turčiansky Peter má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. Obec nedisponuje pozemkami, ani v rámci ÚP s takýmito plochami neuvažuje. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Martin a Turčianske Teplice; vzdialenejšie sú už Žilina, Ružomberok, Banská Bystrica a Prievidza), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Pol'nohospodárstvo a priemysel

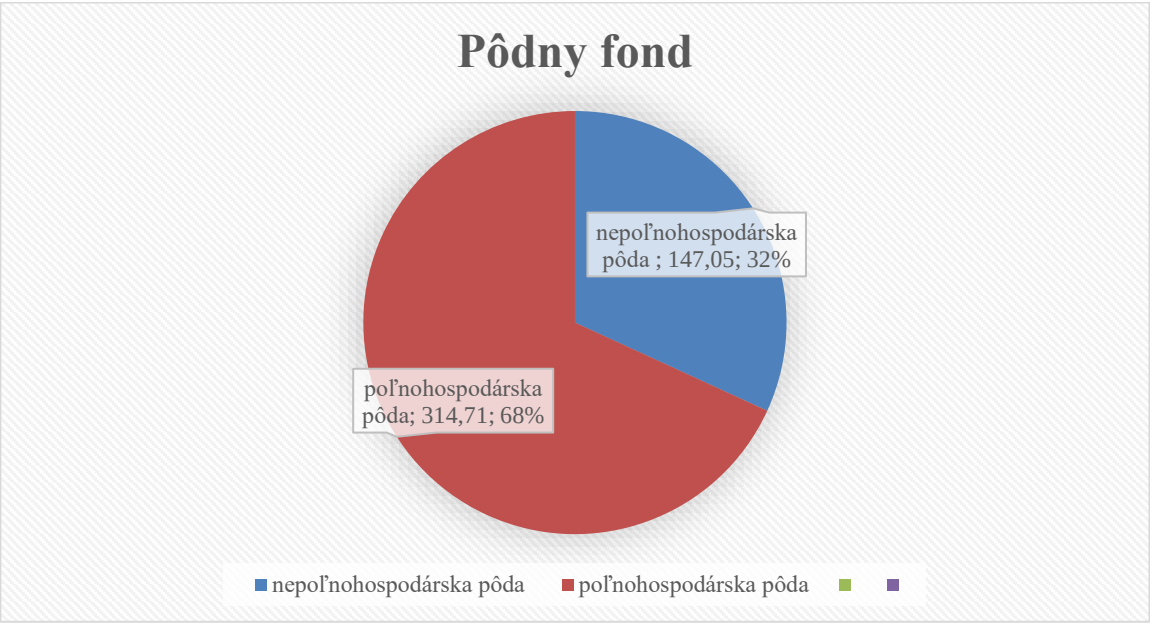
V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevláda orná pôda (178,16 ha) nad trvalými trávnymi porastmi (129,93 ha), aj keď od roku 1996 rastie výmera plôch TTP na úkor OP. V poľnohospodárskej výrobe majú vzhľadom k existujúcim plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba. Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Turčianskom Petre žiadne priemyselné prevádzky, ani menšie komerčné remeselné dielne nenachádzajú. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Martina.

Tabuľka č.13: **Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)**

o **Plochy pozemkov v katastrálnom území TURČIANSKY PETER**

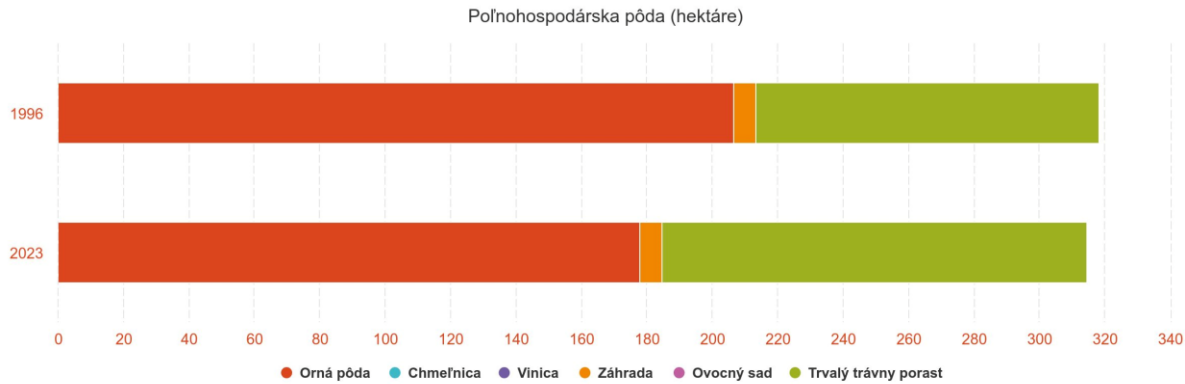
V roku		2023
Celková výmera		461,76
Z toho poľnohospodárska pôda	orná pôda	178,16
	TTP	129,93
	záhrady	6,62
	celkom	314,71
Nepoľnohospodárska pôda	lesná pôda	110,26
	ostatné plochy	36,79
	celkom	147,05

Zdroj : <https://mojaobec.statistics.sk/>



Pol'nohospodárska pôda

	ha	podiel
Orná pôda	178,16	56,6 %
Vinice	0	
Chmeľnice	0	
Záhrady	6,63	2,1 %
Ovocné sady	0	
TTP	129,93	41,3 %
Spolu	314,72	100,0 %

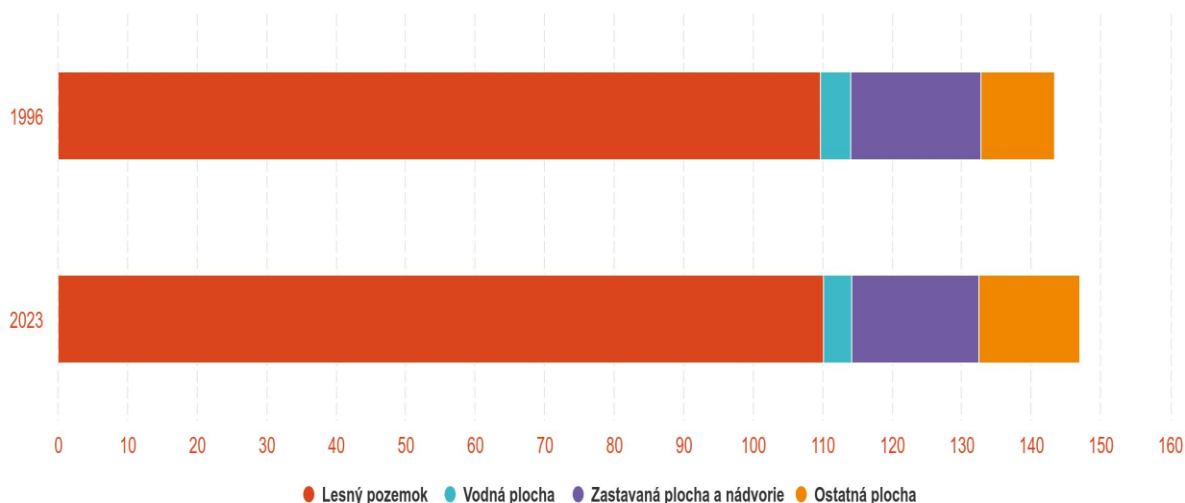


Nepol'nohospodárska pôda

	ha	podiel
lesné pozemky	110,26	75,0 %
vodné plochy	4,04	2,8 %
zastavané plochy a nádvoría	18,29	12,4 %
ostatné plochy	14,46	9,8 %
Spolu	147,05	100,0 %

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Nepoľnohospodárska pôda (hektáre)



Lesné pozemky tvoria 75 % celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy

Zdroj : <https://mojaobec.statistics.sk/>

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality.

Obec Turčiansky Peter leží blízko významných turistických regiónov v rámci Slovenska – Národných parkov Malá Fatra a Veľká Fatra. V okolí obce je množstvo turistických značených trás a možností pešej turistiky s príslušnou infraštruktúrou. Do katastra obce zasahuje aj NPR Turiec so svojim ochranným pásmom. Obec leží v lokalite zvýšeného výskytu minerálnych prameňov a s tým je spojené kúpeľníctvo.

Okrem národných parkov a chránených území sa v relatívnej blízkosti obce nachádzajú aj mnohé kultúrohistorické a umelecko-historické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda na veľmi dobrej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom okolí nachádza napr. Národný cintorín, Slovenská národná knižnica, Turčianska galéria a Múzeum slovenskej dediny v Martine, hrad Sklabiňa, Sučiansky hrad, hrad Zniev a iné.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (napr. Turčianske slávnosti folklóru, Turčianske medobranie a vodosláva, Dni mesta Martin, Hornoturčianske dožinkové slávnosti, Veľkonočné remeselné trhy, Martinský majáles, rôzne jarmoky a slávnosti v okolitých mestách a obciach a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolí regiónu sú teda na vynikajúcej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Turčiansky Peter sú zatiaľ na slabšej úrovni, avšak s pomerne dobrým potenciálom ďalšieho rozvoja (najmä v nadväznosti na bohatú ponuku v okolí regiónu). V obci sa nachádza jedna kultúrna pamiatka zapísaná na zoznam NKP

– kaštieľ Turčiansky Peter (je v súkromnom vlastníctve, potrebná rekonštrukcia). Ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov v obci je v súčasnosti nie je.

Obec TURČIANSKY PETER a okolie ponúka podmienky na rekreačný šport, turistiku, agroturistiku. V katastri obce sú turistické chodníky (po hrebeni Lúčanskej Malej Fatry), a cyklotrasy. Časť pôvodných obytných domov je upravená na účely chalupárskej rekreácie. Ubytovacie zariadenia voľného cestovného ruchu sa zatiaľ na území obce nenachádzajú.

Územie obce má priaznivé predpoklady pre rozvoj rekreácie a turizmu, ktoré sa však v súčasnosti v plnej miere nevyužívajú. Patrí sem predovšetkým kvalita prírodného prostredia, väzby na prírodné prvky (les, voda, lúky), existencia kaštieľa s disponibilným zázemím, dostatočný potenciál starších rodinných domov nachádzajúcich sa v zastavanom území, vhodných na rekreačné využitie, podmienky pre pobytovú rekreáciu podhorského typu a chalupársku rekreáciu, možnosti pre rozvoj horskej turistiky, agroturistiky, cykloturistiky, tradície v oblasti folklóru a ľudových remesiel, ako aj väzby na neďaleké mesto Martin, kúpele Turčianske Teplice a areál zimných športov v neďalekej Valčianskej doline.

V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Benice má potenciál stať sa v blízkej budúcnosti odvetvím, ktoré bude pre obyvateľov obce vo zvýšenej miere zabezpečovať príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona
- úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj

finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť.

V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Turčiansky Peter je v tomto kontexte mimo tohto ramena.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Turčiansky Peter predstavujú mestá Martin (1b. skupina), Turany (4. skupina) a Turčianske Teplice (3b. skupina centier osídlenia).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice dvomi smermi – severoslovenským dopravným koridorom (cez Žilinu, Poprad a Prešov) a juhoslovenským dopravným koridorom (cez Nitru, Zvolen, Lučenec a Rožňavu).

Obec Turčiansky Peter leží v bezprostrednej blízkosti tejto najvýznamnejšej osi a z tohto dôvodu možno očakávať ďalšie priaznivé rozvojové impulzy pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí sa nemusia usadiť priamo v obci, stačí v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Turčiansky Peter).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Martin by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Martina smerovala len malá časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) sú jednou z možností ako získať finančné prostriedky na realizáciu investičných akcií. EŠIF sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, no v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty.

Na programové obdobie 2021-2027 je schválená **Partnerská dohoda** a jeden operačný program **Operačný program Slovensko (OP SK)**

Riadiaci orgán OP Slovensko je MIRRI SK, sprostredkovateľské orgány pripravujú a vyhlasujú výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko **Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky** (Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).



Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 – 2027

PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)



Interreg VI-A Slovensko – Česko	85 323 597 EUR
Interreg VI-A Slovensko – Rakúsko	55 500 000 EUR
Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
Interreg VI-A Maďarsko – Slovensko	129 000 000 EUR
Interreg NEXT HU – SK – RO – UA	66 092 505 EUR
Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Zmena klímy

Rozvoj obcí a miest, obec Turčiansky Peter bude čoraz viac ovplyvňovať dôležitý faktor a tým je zmena klímy (najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky.

(MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a

čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za posledných 15 rokov došlo k rastu výskytu denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu .

(zdroj informácií MŽP,2018)

STEOP analýza

Riešenie rôznych problémov môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť.

Úlohou STEOP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár **STEEP analýza**

Sociálne	Technolog.	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodársk ej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVaRR 2015

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár **SWOT analýza**

Silné stránky	Slabé stránky
- výhodná geografická poloha - prírodné a kultúrne bohatstvo - potenciál obce pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu - vhodné lokalizačné podmienky pre diverzifikáciu aktivít v službách pre ekologický cestovný ruch - priaznivé pôdno-klimatické podmienky - kvalifikácia pracovnej sily, pestovateľské a chovateľské tradície - vysoká miera investícií obce do technickej infraštruktúry	- zlá kvalita komunikácií v obci - neexistujúce chodníky popri celej dĺžke miestnych komunikácií - častočne zastaralý objekt Požiarnej zbrojnice-KD - absencia detského ihriska - neexistuje systém poskytovania sociálnych služieb - nedostatok financií na poskytovanie sociálnych služieb v prípade o ich záujem - schátralé stavby a ich okolie – kaštieľ a park - nízka ponuka pracovných príležitostí

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

• vybudované cyklotrasy • dobrá dostupnosť prímestskej dopravy a dopravy vôbec • zachované prírodné prostredie • vybudovaná plynofikácia • kvalitné životné prostredie • zdroje kvalitnej pitnej vody • verejná vodovodná sieť • separácia odpadu • kvalitné životné prostredie • ÚPD • vybudovaná telekomunikačná infraštruktúra(telefón,internet) • potenciál pre výrobu energie alternatívnym spôsobom • objekty občianskej vybavenosti (Kultúrny dom) • Dobrovoľný hasičský zbor s dlhoročnou tradíciou • podnikateľské subjekty v obci • vysoké percento ekonomicky aktívneho obyvateľstva • relatívne dobrá vzdelanostná úroveň obyvateľov – podiel VŠ, SŠ • intravilán obce je mimo chráneného územia • vysoká úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • nízka miera nezamestnanosti • dobrá kvalita domového a bytového fondu •	• žiadna výrobná dielňa na zhotovenie upomienkových originálnych darčiekov, suvenírov • chýbajúci marketing územia • nízka kvalita miestnych komunikácií
Príležitosti • cestná sieť v kraji je súčasťou európskeho koridoru • vybudovanie rýchlostnej komunikácie (sever – juh) • podpora využívania slnečnej energie, rozvoj využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie • Doriešenie majetkovo-právnych vzťahov • Poskytovanie výhodných úverov pre podnikateľov • Podpora malého, stredného a živnostenského podnikania a SHR • Rozvoj tradičných remesiel a živností • Potenciál pre zvýšenie ekologickej stability územia /zvýšenie podielu TTP na plochách menej vhodných nelesných pôd pre poľnohospodársku činnosť, zvýšenie a skvalitnenie NDV, protierózne opatrenia/ • Zvyšujúci sa záujem o eko a bioprodukty • Znižovanie počtu lokálnych tepelných zdrojov znečisťujúcich ŽP • možnosti využitia fondov EÚ na obnovu a rekonštrukciu objektov občianskej vybavenosti a služieb • rozvoj využitia alternatívnych zdrojov energie	Ohrozenia • nesprávne nastavený systém financovania samospráva s negatívnym dopadom na rekonštrukciu komunikácií • slabá podpora pri využívaní obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie • globálne a klimatické zmeny • konflikt enviromentálnych a ekonomických záujmov • cena energií • nevyhovujúci finančný rámec na budovanie a rekonštrukciu objektov občianskej vybavenosti • klesajúci záujem o športovanie a voľno-časové aktivity • chýbajúca legislatíva pre podporu mikroregionálnych združení • nepriaznivý demografický vývoj • nepriaznivá (demotivujúca) legislatíva pre začínajúcich podnikateľov • nedostatok financií • neatraktívne finančné ohodnotenie v sociálnych službách • nekonceptnosť rozvoja sociálnych služieb • nesúlad legislatívnych noriem v oblasti ochrany prírody a krajiny • klimatické zmeny a zhoršujúce sa ŽP

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

• upevňovanie a budovanie partnerských vzťahov v zahraničí • posilnenie spolupráce v rámci mikroregiónu Malá Fatra a MAS Turiec • efektívne využitie penetrácie internetu • prenos kompetencií do pôsobnosti obcí pri realizácii komunitných sociálnych služieb • rast neštátneho neziskového sektora v oblasti poskytovania sociálnych služieb • zvyšujúce sa požiadavky na zdravé životné prostredie (hospodárenie na pôde a v lesoch)	• situácia na medzinárodnom trhu investícií pri získavaní investorov je čoraz náročnejšia • nedoriešenie vlastníckych vzťahov k pôde • nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj infraštruktúry a ochranu životného prostredia resp. úpravu-skrášlenia stredu obce • nízka ekologická stabilita riešeného územia v dôsledku doterajšieho spôsobu obhospodarovania krajiny • zhoršenie kvality zložiek ŽP v dôsledku chýbajúcej kvalitnej technickej infraštruktúry • rast dlhodobej nezamestnanosti v mikroregióne • apatia nezamestnaných a pasívne zotrvávanie v sociálnej sieti vedie k zvyšovaniu chudoby • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)
---	---

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- využitie dobrej geografickej polohy obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti na rozvoj bytovej výstavby a ďalšie zvyšovanie počtu obyvateľov
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov

Hlavné disparity rozvoja:

- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

Z vykonanej SWOT analýzy boli definované **hlavné problémy obce** :

- * **zvyšujúca sa dopravná zaťaženosť komunikácií v katastrálnom území, zlý technický stav a nedostatočná kvalita z hľadiska bezpečnosti (značenie, chodníky,)**

identifikátor: zaťaženosť komunikácií
objem investícií na rekonštrukciu a údržbu komunikácií

- * **zlý technický stav existujúcej infraštruktúry pre šport a voľnočasové aktivity**

identifikátor: počet skolaudovaných objektov
výška investícií do infraštruktúry

- * **nevyhovujúci technický stav objektu Požiarnej zbrojnice**

identifikátor: výška investície

- * **čiastočne zrekonštruovaný objekt KD a Obecného úradu**

identifikátor : výška investície, energetická úspora

Strategická časť

**Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
Turčiansky Peter**

Pre stanovenie stratégie rozvoja obce je nevyhnutné vnímať obec v čo najširších súvislostiach a väzbách. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**.

Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. Agenda 2030 na Slovensku bola po odbornej konzultácii premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je predstava obyvateľov o budúcnosti, ich želanie, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Turčiansky Peter:

Obec TURČIANSKY PETER bude dynamicky sa rozvíjajúcou obcou
s kvalitným životným prostredím a vysokou kvalitou života jej
obyvateľov.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030.

Hlavným cieľom rozvoja obce je :

zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore
hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného
prostredia obce

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030
Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja.

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. **Inteligentnejšia Európa** – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. **Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa**
3. **Prepojenejšia Európa** – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. **Sociálnejšia Európa** – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. **Európa bližšie k občanom** – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V programovom období 2021-2027 nastali v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá (môžu sa rozhodnúť, či si PHSR vypracujú samostatne alebo vypracujú PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí. **Obec Turčiansky Peter** leží v Žilinskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Turiec**. Obec Turčiansky Peter nie je členom Územia mestského rozvoja Martin (UMR)

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý **samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)** zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHSR (resp. integrovanej územnej stratégie (IUS) definuje tzv. **Integrované investičné balíčky** (resp. integrované projektové balíčky). Tie pozostávajú z kľúčových projektov ,ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky).

Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná **Radou partnerstva Žilinského kraja** (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030
zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz.

Pre naplnenie strategickej vízie si obec Turčiansky Peter stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné **priority**:

A.) **Hospodárska oblasť** – 3 rozvojové priority:

- [rozvoj lokálnej ekonomiky](#), budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb),
- [mobilita](#) (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov),
- [technická infraštruktúra](#) (vybudovanie detského ihriska)

B.) **Sociálna oblasť** – 3 rozvojové priority:

- [bývanie a bezpečnosť](#) (podpora bývania v obci, prevencia kriminality),
- [verejné priestory, sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť](#) (skvalitnenie verejných priestorov, občianskej vybavenosti a turistickej infraštruktúry)
- [kultúra, šport a voľný čas](#) (podpora kultúrnych a športových podujatí).

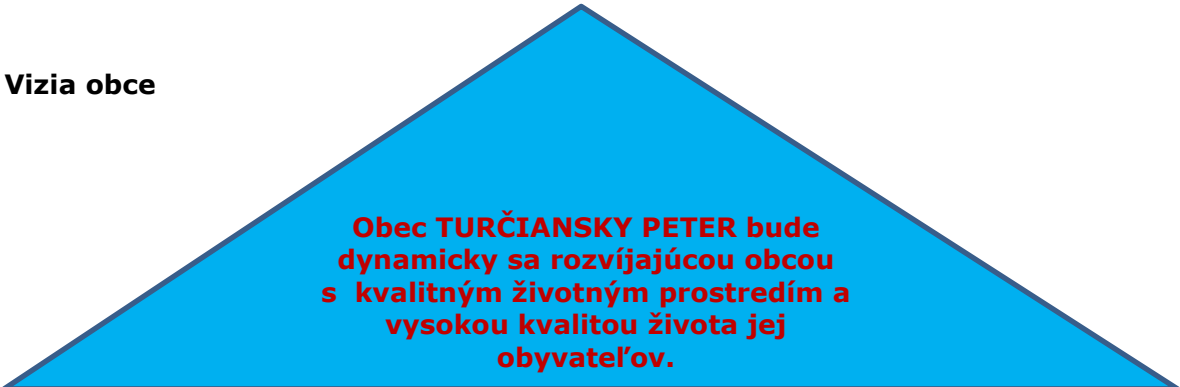
C.) **Environmentálna oblasť** – 2 rozvojové priority:

- [odpadové hospodárstvo](#) (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov)
- [adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO2](#) (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár : *Hierarchia rozvojových cieľov*

Vizia obce



**Obec TURČIANSKY PETER bude
dynamicky sa rozvíjajúcou obcou
s kvalitným životným prostredím a
vysokou kvalitou života jej
obyvateľov.**

Hlavný cieľ

zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zvelaďovaní životného prostredia obce

Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia	Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie
Priority	Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry Mobilita Technická infraštruktúra	Bývanie a bezpečnosť Verejné priestory, sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť Kultúra, šport a voľný čas	Odpadové hospodárstvo Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO2
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov 2.2 Skvalitnenie verejných priestorov, zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.3 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Zdroj: vlastné spracovanie

Programová časť

**Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
Turčiansky Peter**

Na strategickú časť nadväzuje programová časť, ktorej obsahom sú **opatrenia a projektové zámery** na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Projektové zámery sú priradené k cieľom a prioritám.

V strategickej časti zadané priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027.

Realizácia projektových zámerov v rámci zadaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí :

Všetky projektové zámery, ktoré obec Turčiansky Peter plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú popísané nižšie. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadané, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHSR VÚC Žilina**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Turiec (**IUS SPR Turiec**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA

Opatrenie :

1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov

Projektový zámer :

1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít , podpora poľnohospodárskych subjektov

Projektový zámer :

1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód ,(rodinné firmy- samozamestnávatelia)

Opatrenie :

1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb

Projektový zámer:

1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.)

Projektový zámer:

1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov

Opatrenie :

1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Projektový zámer :

1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií - obnova poškodeného povrchu a výstavba ďalších úsekov miestnych komunikácií

Projektový zámer :

1.3.2: Výstavba chodníkov v obci - vybudovanie chodníkov pre peších na miestach, kde zatiaľ chýbajú a lokálne územno-technické pomery to dovoľujú

Projektový zámer :

1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod.

Projektový zámer :

1.3.4: Obnova lávok ponad vodné toky - rekonštrukcia poškodených častí obecných lávok

Opatrenie :

1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Projektový zámer :

1.4.1: Rekonštrukcia verejného osvetlenia - - zapojenie SMART prvkov do manažmentu verejného osvetlenia

Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA

Opatrenie :

2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov

Projektový zámer :

2.1.1: Poskytovanie súčinnosti externým subjektom pri príprave lokalít na IBV -

podpora zo strany obce pre externé subjekty realizujúce prípravu lokality na IBV a pri samotnej výstavbe

Projektový zámer :

2.1.2: Vybudovanie kamerového systému - osadenie bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky

Opatrenie :

2.2 Skvalitnenie verejných priestorov, zlepšenie kvality občianskej vybavenosti

Projektový zámer:

2.2.1: Rekonštrukcia Hasičskej zbrojnice - úprava a vymalovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav

Projektový zámer :

2.2.2: Revitalizácia centrálnej zóny obce – prestrešenie altánku, úprava priestoru pred Obecným úradom, doplnenie mobiliaru

Projektový zámer :

2.2.3: Rekonštrukcia Domu smútku – rekonštrukcia, výmena poškodenej strešnej krytiny , úprava fasády

Projektový zámer :

2.2.4: Oddychová zóna pri miestnom rybníku - v katastri obce s cieľom zvýšenia ponuky pre možnosti trávenia voľného času

Opatrenie :

2.3 Podpora spoločenského, kultúrneho a športového života

Projektový zámer :

2.3.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies - podpora kultúrnych podujatí, podpora športových podujatí, podpora DHZ

Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA

Opatrenie :

3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov

Projektový zámer:

3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov z domácností , rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov, implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi

Opatrenie :

3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity

Projektový zámer :

3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce

Opatrenie :

3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Projektový zámer :

3.3.1: Zvýšenie energetickej účinnosti budovy OU, KD a PZ, - výstavba fotovoltaickej elektrárne - zateplenie budovy, úprava fasády s cieľom zníženia energetickej náročnosti budovy - rekonštrukcia interiérových priestorov a obstaranie vnútorného vybavenia s cieľom zníženia energetickej náročnosti budovy (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podláh,...) - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- **ukazovatele výstupu** – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- **ukazovatele výsledku** – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- **ukazovatele dopadu** – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2024, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2027 a 2030.

Formulár **Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR**

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota 2024	Cieľová hodnota 2027 2030
Hospodárska oblasť					
Opatrenie 1.1. – Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov lesníkov					
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet	0	5
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb					
Výsledok	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľia	počet	0	2

Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Výsledok	Novo vybudované chodníky	OcÚ	Počet objektov/km	0	1/ 0,8
Výsledok	Zrekonštr. miestne komunikácie	OcÚ	Počet objektov/km	0	1 /1,5
Výsledok	Zrekonštruované lávky	OcÚ	Počet objektov	0	2
Výsledok	Novovybudované cyklistické chodníky	OcÚ	Počet objektov/km	0	1/2

Opatrenie 1.4, Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Výsledok	Zrekonštr. body verejného osvetlenia	OcÚ	počet	0	10
----------	--------------------------------------	-----	-------	---	----

Sociálna oblasť

Opatrenie : 2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota 2024	Cieľová hodnota 2027 2030
Výsledok	Vytvorené nové lokality IBV s vysporiadaným vlastníctvom a vybudovanou infraštruktúrou	OcÚ	súbor aktivít	0	1
Výsledok	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	5

Opatrenie : 2.2 Skvalitnenie verejných priestorov, zlepšenie kvality občianskej vybavenosti

Výsledok	Zrekonštr. budova Domu smútku	OcÚ	objekt	0	1
Výsledok	Zrevitalizovaná centrálna zóna obce	OcÚ	súbor objektov a aktivít	0	2
Výsledok	Zrekonštruovaná budova hasičskej zbrojnice	OcÚ	objekt	0	1
Výsledok	Vytvorená oddychová zóna pri rybníku	OcÚ	súbor objektov a aktivít	0	2

Opatrenie : 2.3 Podpora spoločenského, kultúrneho a športového života

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	1/1
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	5	5

Enviromentálna oblasť

Opatrenie : 3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota 2024	Cieľová hodnota 2027 2030
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	37,22	50
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	2

Opatrenie : 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity

Výsledok	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	2
Výsledok	Realizované adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	2

Opatrenie : 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

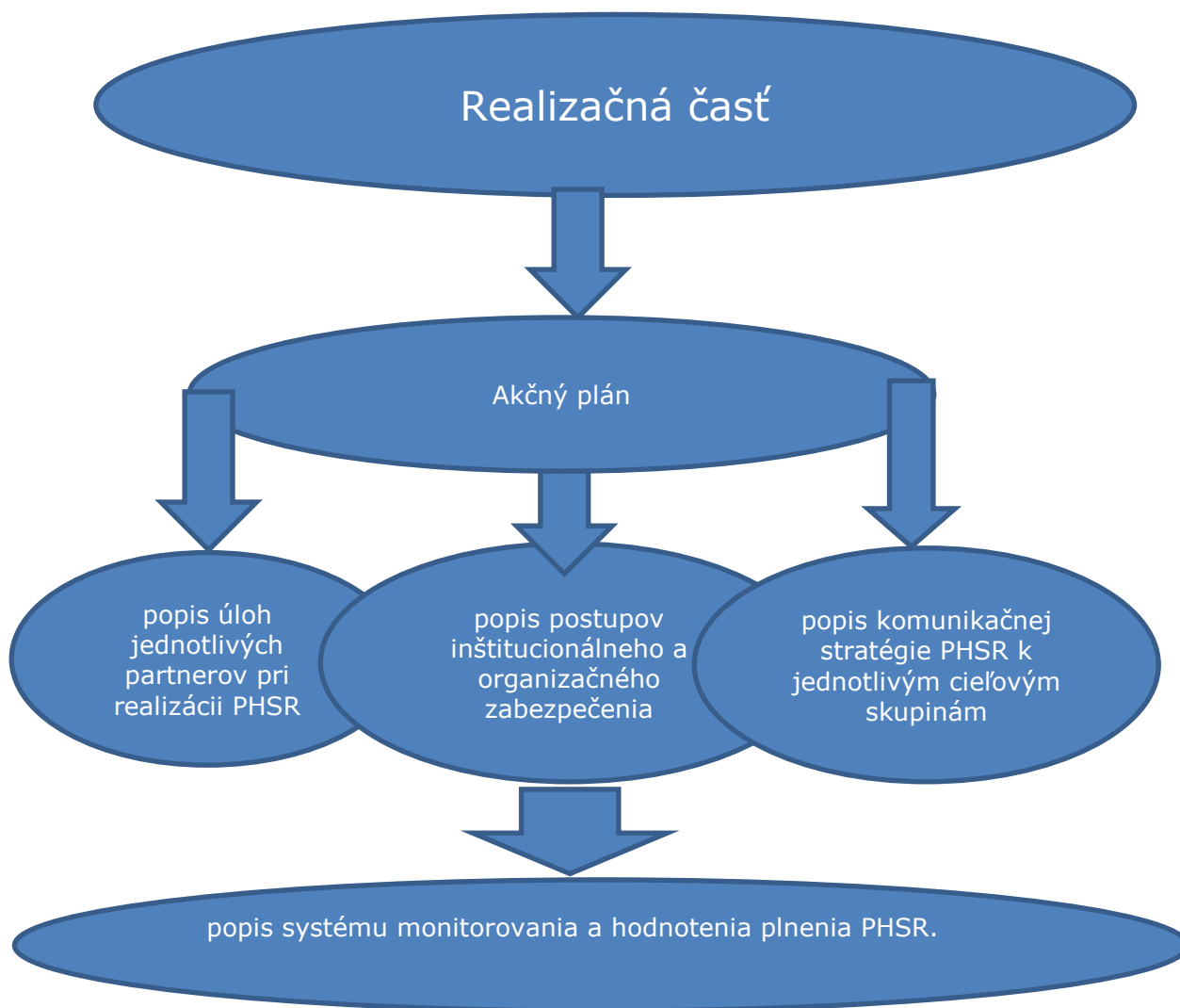
Výsledok	Obnovená budova OÚ a KD	OcÚ	súbor aktivít	0	1
Výsledok	Obnovená budova Hasičskej zbrojnice	OcÚ	súbor aktivít	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%		30

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter

Realizačná časť je popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.



Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov.

Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár :**Akčný plán**

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
-----------------------------	------------------------------	-------------------------	------------

Hospodárska oblasť

Opatrenie : 1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov

Projektový zámer : 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	2024-2030		Obec
Projektový zámer : 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	2024-2030		Obec

Opatrenie : 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb

Projektový zámer: 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	2024-2030		Obec
Projektový zámer: 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	2024-2030		Obec

Opatrenie : 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Projektový zámer : 1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií		1 500 000	Obec
Projektový zámer : 1.3.2: Výstavba chodníkov v obci		300 000	Obec
Projektový zámer : 1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry		300 000	Obec
Projektový zámer : 1.3.4: Obnova lávok ponad vodné toky		20 000	Obec

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
-----------------------------	------------------------------	-------------------------	------------

Opatrenie : 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Projektový zámer : 1.4.1: Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2030	10 000	Obec
---	------	--------	------

Sociálna oblasť

Opatrenie : 2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov

Projektový zámer : 2.1.1: Poskytovanie súčinnosti externým subjektom pri príprave lokalít na IBV	2024-2030		Obec
Projektový zámer : 2.1.2: Vybudovanie kamerového systému	2024-2030	10 000	Obec

Opatrenie : 2.2 Skvalitnenie verejných priestorov, zlepšenie kvality občianskej vybavenosti

Projektový zámer : 2.2.1: Rekonštrukcia Hasičskej zbrojnice	2024-2030	50 000	Obec
Projektový zámer : 2.2.2: Revitalizácia centrálnej zóny obce	2024-2030	10 000	Obec
Projektový zámer : 2.2.3: Rekonštrukcia Domu smútku	2024-2030	100 000	Obec
Projektový zámer : 2.2.4: Oddychová zóna pri miestnom rybníku	2024-2030	10 000	Obec

Opatrenie : 2.3 Podpora spoločenského, kultúrneho a športového života

Projektový zámer : 2.3.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	2024-2030	5 000	Obec
--	-----------	-------	------

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
-----------------------------	------------------------------	-------------------------	------------

Enviromentálna oblasť

Opatrenie : 3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov

Projektový zámer: 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve	2024-2027	(v cene služby)	Obec
--	-----------	-----------------	------

Opatrenie : 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity

Projektový zámer : 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2024-2030	10 000	Obec
---	-----------	--------	------

Opatrenie : 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Projektový zámer : 3.3.1: Zvýšenie energetickej účinnosti budovy OU, KD a HZ		250 000	Obec
---	--	---------	------

Zdroj: vlastné spracovanie, OU

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Obec tým, že vypracuje a schváli dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na to, že samospráva je z hľadiska ľudských zdrojov poddimenzovaná, je predpoklad, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecny úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci.

Úlohu **Monitorovacieho výboru** plní Obecné zastupiteľstvo.

Orgánom auditu je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030
Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ
plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**.
PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút
priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.
Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené **informačné tabule**, príp. budú organizované **úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia** a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým **osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami**. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je **webová stránka obce**. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä **obecný rozhlas, úradnú tabuľu** a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Prípadne o potrebe nových opatrení. Samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030 . Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja bude vykonávané priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti.

Výstupom monitorovania PHSR bude **monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom**, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF.

Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár : **Plán hodnotenia a monitorovania**

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2024-2030

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2024-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter

Finančná časť obsahuje :

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Pri jednotlivých projektových zámeroch PHSR je uvedená výška potrebných finančných prostriedkov. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce.

Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Obec môže na realizáciu projektov získať zdroje najmä :

- ❖ bankové úvery,
- ❖ štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- ❖ financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – ...),
- ❖ rozpočet samosprávneho kraja,
- ❖ európske štrukturálne a investičné fondy,
- ❖ nadácie, neinvestičné fondy,
- ❖ Svetová banka,
- ❖ účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- ❖ sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- ❖ vlastné zdroje (rozpočet obce).

Formulár: **Indikatívny rozpočet**

oblasť	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Hospodárska		150 000	150 000	510 000	510 000	510 000	300 000
Sociálna		51 000	101 000	11 000	11 000	11 000	
Enviromentálna							

Hospodárska oblasť spolu : **2 130 000 €**
 Sociálna oblasť spolu : **185 000 €**
 Enviromentalna oblasť spolu: **260 000 €**

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje. Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár: **Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica**

Opatrenie	Celkové náklady	EÚ	Štát	VÚC	Obec	Verejné zdroje spolu	Súkromné zdroje	Iné zdroje
Opatrenie 1.1								
Opatrenie 1.2								
Opatrenie 1.3	2 120 000	1 743 000	210 000		157 000			10 000
Opatrenie 1.4	10 000				5 000			5 000
Opatrenie 2.1.	10 000				5 000			5 000
Opatrenie 2.2.	170 000	124 500	15 000	6 000	19 500			5 000
Opatrenie 2.3.	5 000				5 000			
Opatrenie 3.1.								
Opatrenie 3.2.	10 000				10 000			
Opatrenie 3.3.	250 000	205 000	25 000	20 000				
SPOLU	2 575 000	2 072 500	250 000	26 000	201 500			25 000

Zdroj: MDVRR SR 20215, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR je formulár s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zámery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár: **Finančný rámec pre realizáciu PHSR** * EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia a stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ - výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu. Zámeru (rok)	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Z toho		Súkromné zdroje	Úverové zdroje
							SR	EÚ*		

Hospodárska oblasť

1.1.	1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky							
	1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky							
1.2.	1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky							
	1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvyšovanie zamestnanosti							
1.3.	1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov		1500000	1500000	255000	124500		

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

	1.3.2: Výstavba chodníkov v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov		300 000	300 000	51 000	249 000		
	1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci, skvalitnenie infraštruktúry pre občanov		300 000	300 000	51 000	249 000		
	1.3.4: Obnova lávok ponad vodné toky	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov		20000		20000			
1.4.	1.4.1: Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	zvýšená bezpečnosť občanov, nižšia spotreba energie na verejné osvetlenie		10000		5000			5000

Sociálna oblasť

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ- výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. Zámeru (rok)	RN Spolu (tis. eur	Verejné zdroje celkom	SR	EÚ*	Súkromné zdroje	Úverové zdroje
2.1.	2.1.1: Poskytovanie súčinnosti externým subjektom pri príprave lokalít na IBV		Nárast počtu obyvateľov							
	2.1.2: Vybudovanie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Počet kamier		10000	5000			5000	
2.2.	2.2.1: Rekonštrukcia Hasičskej zbrojnice	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitnejšie podmienky pre výkon dobrovoľnej hasičskej činnosti		50000	50000	8500	41500		
	2.2.2: Revitalizácia centrálnej zóny obce		kvalitnejšie verejné priestory		10000	10000	10000			

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

	2.2.3: Rekonštrukcia Domu smútku	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	Skvalitnenie pietneho miesta		100000	100000	17000	83000		
	2.2.4: Oddychová zóna pri miestnom rybníku		kvalitnejšie verejné priestory		10000	10000	10000			
2.3.	2.3.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce		5000	5000	5000			

Enviromentálna oblasť

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ- výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. Zámeru (rok)	RN Spolu (tis. eur	Verejné zdroje celkom	SR	EÚ*	Súkromné zdroje	Úverové zdroje
3.1.	3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov							
3.2.	3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň , zvyšovanie zelených plôch v obci		10000	10000	10000			
3.3.	3.3.1: Zvýšenie energetickej účinnosti budovy OU, KD a HZ	1274 - Ostatné budovy, i.n.	nižšia spotreba energie na prevádzku budovy		250000	250000	45000	205000		

Zdroj: Obecný úrad Turčiansky Peter, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zarad'ovania projektových zámerov do financovania

V procese realizácie PHSR je dôležité a citlivé schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude nevyhnutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov je upravená pre potreby obce. **Najvyššia priorita** (úroveň dôležitosti) :

- projektové zámery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy
- projektové zámery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu.

Vysoká priorita :

- projektové zámery s oporou vo VZN obce,
- projektové zámery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zámery s vydaným právoplatným stavebným povolením , projektové zámery s ukončeným procesom verejného obstarávania, projektové zámery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zámery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva.

Stredná priorita :

- projektové zámery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce.

Nízka priorita :

- projektové zámery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár : **Hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov**

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium	Projektové zámery
1	Najvyššia	- projektové zámery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ -projektové zámery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.3.2 Chodníky 2.2.2 Detské ihrisko

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter 2024-2030

2	Vysoká	-projektové zámery s oporou vo VZN obce -projektové zámery s právoplatným stavebným povolením -projektové zámery MAS -projektové zámery OOCR -projektové zámery miestnych rozvojových organizácií -projektové zámery s vysokou podporou obyvateľov -projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.2. Miestne komunikácie 3.2.1 Revitalizácia
3	Stredná	-projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov -projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	2.2.1. Hasičská zbrojnica 3.3.1. Energetické úspory
4	Nízka	-projektové zámery v štádiu úvah	1.3.3. cyklotrasa

Zdroj : vlastné spracovanie, OU

Záver

Formulár : **Schválenie PHSR**

Dokument	Názov dokumentu: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030 Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externou odborníčkou, ktorá koordinovala proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný v lete 2024. Riadiaci tím: pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. Účasť verejnosti a komunikácia : verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov Autor dokumentu: Ing. Janka Mikušáková Náklady na spracovanie: z rozpočtu obce.
Prerokovanie	Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:
Schválenie	Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Turčiansky Peter na roky 2024-2030“.

Zdroj : vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
- Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC. Bratislava: MDVaRR SR, verzia 2.0, február 2015,
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018
Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. Bratislava: január 2020.
- PHRSR Žilinského samosprávneho kraja 2021+
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje :
datacube.statistics.sk
datacube.statistics.sk/SODB/
<http://envirozataze.enviroportal.sk>
<http://uzemia.enviroportal.sk>
statdat.statistics.sk
www.maps.google.com
www.minv.sk
www.pamiatky.sk
www.statistics.sk
www.scitanie.sk
www.turcianskypeter.sk

<https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html?obec=SK0316512753>

Zoznam skratiek použitých v PHSR obce Turčiansky Peter

NFP	Nenávratný finančný príspevok	MAS	Miestna akčná skupina
UoZ	Uchádzač o zamestnanie	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
		OcÚ	Obečný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i. OOCR	Okrem iného Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor		
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Polnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
ha	Hektár	SPR	Strategicko-plánovací región
IBV	Individuálna bytová výstavba	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MRK	Marginalizované rómske komunity	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MSP	Malí a strední podnikatelia	TTP	Trvalé trávne porasty
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VÚC	Vyšší územný celok
		VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
		ŽSK	Žilinský samosprávny kraj

